

Žalosten konec hudobnega otroka.

Luka Mlatič je užé v zgodnej mladosti kazal, da ne bode iz njega nikoli nič prida. Učiti se ni hotel, ubogati tudi ne, in kadar so mu stariši rekli, naj moli, navadno jim je ušél. Oče so vse poskušali, da bi Lukea na pravi pot pripeljali, mati so sto in stokrat vpričo njega jokali ter ga s solznimi očmi vprašali, kaj vendar misli, kako si bode denes ali jutri kruha služil, ali vse je bilo zamán; nobena dobra niti resna beseda se Lukea ni prijela.

Do svojega osemnajstega leta je po večkrat iz očetove hiše izginil, in ko se je zopet vrnil, vselej je našel kak drug izgovor. Oče in mati sta užé obupala nad malopridnim sinom. Bila jima je še jedina nada — vojaški stan; ondu — mislila sta — bodo Lukea užé naučili dela in pokorščine. Ko Lukec stopi v 20. leto svoje dôbe in je prišel čas, da ga pokličejo k vojakom, zopet je izginil, nobena duša ni znala zanj. Gosposka je storila vse, da bi poizvedela za Lukea, ali ni ga bilo mogoče dobiti. Lukčev oče so imeli zdaj zopet novih, velikih težav in odgovornosti, ker so vsak čas morali pustiti delo ter hiteti k gosposki zaradi malopridnega sina Lukea.

Čez dve leti stopijo necega večera gospod župnik v Mlatičevo hišo, ter rekó Lukčevemu očetu: „Oče! nikar se ne ustrašite preveč. Ravno sem bral, da so vašega Lukca v okolici necega mesta na Hrvatskem med tatovi zasačili, ter ga v Kranjsko odvedli. Nikarte preveč žalovati po njem, utolažite se, vi ste bili izvestno skrben oče svojemu Lukeu, a niste krivi njegovej nesreči; sam si je kriv.“

Očetu je bilo pri teh besedah, kakor bi ga bil kdo v srce ranil. Na ves glas zajoka in zavpije: „Tedad še to sramoto moram doživeti!“ — In ko so mati iz polja domóv šli, ter od očeta slišali žalostno novico, vso noč so se jokali.

Sodišče je Lukea zaradi velike tatvine obsodilo na pet let ječe.

Niti Lukčev oče niti mati nista čakala, da bi Lukec svojo kazen prestal. Obá sta poprej umrla. K njunej smrti je hudobni sin Lukec največ pripomogel.

Tudi v ječi se Lukec ni poboljšal. Vse je strmelo, ko je Lukec celó iz ječe pobegnil, ter se je pozneje iz več krajev slišalo, da je postal pravi razbojnik. Vse se ga je balo, užé sámo ime — Luka Mlatič, navdajalo je ljudi s strahom in trepetom.

Vsak dan je kdo v vási, kjer je malopridnež luč sveta zagledal, vzdihnil in dejal: Največja srčca za Lukčeve stariše je, da so umrli, ker take sramote bi ti dobri ljudje ne bili mogli preživeti.

* * *

Necega dne meseca kimovca leta 18. je v mestice R. velika množica ljudi hitela. Ta dan je bila razprava pri sodišči proti razbojniku Lukeu Mlatiču, katerega so ne daleč od mestica R. žandarmi vjeli. Obtožba državnega pravdnika se je glasila v kratko posneta tako-le:

„Matevž Limbar iz Jasenovíc, 23 let star, nosil je dne ... leta ... v mesto M. trgovcu Slamnikarju veliko vsoto denarja. Prišedši v gozd, sreča človeka, kateri ga drzovito napade ter denarje od njega zahteva. Ko se Matevž Limbar brani, potegne drzoviti človek nož ter hoče Matevža prebosti. Matevž se izpusti v beg in razbojnik za njim. Kadar dospejeta do podobe matere božje na Tratnikovej poljani, obstane Matevž, ter reče razbojniku: „Tukaj pred to podobo izročim ti denar in tukaj me smeš umoriti; ali védi, predrznež, da ta podoba bode priča tvojemu razbojniškemu delu. Kazni gotovo ne uideš; če jej uideš na tem svetu, na ónem, kjer kraljuje kraljica vseh kraljic gotovo dobodeš zasluženó plačilo. Zdaj me pa le ubij in vzemi si denarje, katere nosim trgovcu Slamnikarju!“

Razbojnik pogleda pogumnega mladeníča. Zdelo se mu je, kakor da bi ne videl noža, katerega je držal v roki. Mirno vtakne nož v nožnico in reče Matevžu: „Idi, kamor si se namenil. Jaz ti ne storim ničesar žalega.

Nekaj dni po tej dogodbi so srečevali ljudje po večkrat v bližnjem gozdu zeló sumnjivega, bledega človeka, ki pa nikomur ni storil ničesar žalega.

Dne ... so ga žandarmi prijeli in k sodišči pripeljali, kjer je sam priznal, da se zove na ime Luka Mlatič, ter je na več krajih kradel in plénil, a zadnjega pléna na Matevža Limbarja ni mogel izvesti, ker so mu Matevževe besede pred podobo Marije preveč v srce segle.“

V tem smislu je državni pravdnik obtožbo proti Lukcu razlagal.

Vse je gledalo v Lukca, posebno ljudje iz njegove vási, ki so prišli, da vidijo nesrečnega človeka in pričajo, da je to res Luka Mlatič.

Luka se je késal, ali prepozno. Hudodelstva, katera je storil, bila so velika in grozovita. Gledé na veliko kesanje, katero je kazal poslednji čas, niso ga obsodili na smrt, kakor bi bil zaslužil, nego na dvajset let težke ječe.

Ko so šli vaščani omenjenega dne iz mesta domóv, in so prišli do svetega znamenja ob cesti, reče stari Mlakar iz Rovtov: „Pokleknilimo in molimo tukaj pred sveto podobo preblašene Device Marije, ki je razbojnikovo srce omečila in na takó čuden način našega vrlega Matevža smrti otela.“

Vsi pokleknejo razven starega Mlakarja, kateri zaradi starosti poklekniti ni mogel. Prvi tikoma podobe je bil Matevž Limbar, ki je glasno izmolil nekoliko „očenašev“ v čast in slavo Devici Mariji.

Odslej ni šel nobeden vaščan mimo omenjenega znamenja, da bi ne bil izmolil vsaj jednega „očenaša“ in „češčene si Marije“ pred svečo podobo preblazene Device.

* * *

Luka Mlatič je bil v ječi dober in miren človek. Hotel je zdaj vse popraviti, česar se je v mladosti pregrešil.

Zasluzene kazni ni prestal, ker je ves skesan poprej umrl, predno je dvajset let minulo.

Vsak, kdor je slišal o Lukčeevi smrti, dejal je: „Bodi mu Bog milostiv in odpusti mu grozna dejanja, katera je poslednji čas svojega življenja obžaloval.

Lj. T.

— x —

Cesarjeva mati — kuma.

 Cesarstva rodovina prebiva po leti navadno nekoliko časa na svojej graščini v Ischelnu, v krasnem in zdravem gorskem kraju na Gorenje Avstrijskem. Tudi 1837. leta je mati našega presvitlega cesarja, nadvojvodinja Sofija, prebivala ondú ter nečega jutra v priprostej obleki, kakor je imela navado, šla s svojimi otroci na izprehod. Na potu zagleda kmeta, ki je nesel otročička v naročji, večkrat postal, popraskal se za ušesi in oziral na vse strani, kakor da bi koga pričakoval. Otročičku v moževem naročji menda ni ugajalo, ker se je neprestano jokal, kar je kmeta še bolj vznemirjalo. Da bi otroka utolažil in bi gosposki ljudje mirno odšli, sede na klop ob cesti.

Nadvojvodinja, mimo idoč, obstoji pred kmetom, prijazno se k otroku nagne in ga kmalu utolaži. Potem vpraša kmeta, zakaj ubogo dete tako zgodaj iz doma nosi in ga ne pusti, da bi se naspalo. „Vam je lahko govoriti,“ odvrne kmet, ker ne veste v kakšnej sili sem jaz ubogi kmetič. Jaz s svojo ženo prebivam visoko v hribih ter spadam tukaj sèm v faro. Denes bi morali mojega otroka krstiti, ali z babico tu sèm prišedši, ne najdeva gosp. oskrbnika domá, ki so obljubili, da bodo kum mojemu otroku; odšli so bajé v Gimunden, in jaz ne vem, kaj mi je zdaj storiti. Babica išče družega kuma, a našla je bajé kakšno znano žensko in se zdaj ž njo pogovarja, a meni lahko v tem otrok brez sv. krsta umrje.“

„Nu, če ni družega, temu se lahko pomore; bova pa jaz in moj soprug krstna kuma vašemu otroku.“

„O da bi tako dobri bili, gospa milostiva!“

„Le vstanite, in kar z menoj pojdite.“

„Lepó se vam zahvaljujem, gospa milostiva; Bog vam bode to na vaših otrocih povrnil,“ odgovarja veseli kmetič. Nadvojvodinja idoč pokliče svojega sopruga, ki je na oknu slonel, in kmalu so šli vsi v faro cerkev. Gospod župnik, ko so ugledali takó vzvišene krstne kume, začudili so se, in ko je kmetič izvedel, kdo da njegovo hčerko pri sv. krstu drži, ustrašil se je, da